

סילבוס

ערים במזרח התיכון: היסטוריה, פוליטיקה וחברה - 38845

תאריך עדכון אחרון 09-08-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי האסלאם והמזרח התיכון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אביגיל יעקבסון

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: abigail.jacobson@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

ד"ר אביגיל יעקבסון

תאור כללי של הקורס:

תוך התייחסות אל העיר כאתר לפעילות ויחסים פוליטיים, חברתיים ותרבותיים, הקורס יבחן את

מרכזיות וחשיבות הערים במזרח התיכון. הקורס יחל ממבוא תיאורטי של גישות שונות לניתוח מרחבים עירוניים, עם התמקדות מיוחדת במזרח התיכון. בהמשך נעבור לדיון במקרי בוחן שונים, תוך דיון בערים ביירות, איסטנבול, ירושלים, מכה, אלג'יר וקהיר. נדון בסוגים שונים של ערים, כגון עיר קדושה, עיר קולוניאלית, עיר קוסמופוליטית, עיר מחולקת ושסועה, ועיר במלחמה

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

היכרות עם הסטוריה של ערים, ניתוח של עיר על היבטיה השונים.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הסמינר יכלול הרצאות ודיונים בכיתה, עבודה משותפת לקראת העבודה הסמינריונית שתוגש בסיום הקורס, הרצאות אורח, סיור לימודי וצפייה משותפת בסרטים או קטעי סרטים בכיתה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

יחידה I: הקדמה תיאורטית:

שבוע 1 : הצגת הקורס: העיר כמרחב מחקרי

שבוע 2 : העיר כמרחב של מאבק: רחובות, מרחבים ציבוריים, אנדרטאות

שבוע 3 : עיר ערבית, עיר אסלאמית, עיר מזרח תיכונית

יחידה II: ערים במזרח התיכון

שבוע 4: עיר קדושה: מכה

שבוע 5 : עיר קולוניאלית: אלג'יר

שבוע 7 :

קהיר: Mega City

שבוע 8 : עיר במלחמה: בירות

שבוע 9: ערים "מעורבות" בישראל

שבוע 10: עיר במלחמה: בירות
שבוע 11 : עיר קוסמופוליטית? אסטנבול

שבוע 13 : סיכום

חומר חובה לקריאה:
יחידה 1: הקדמה תיאורטית:

שבוע 1 : הצגת הקורס: העיר כמרחב מחקרי

Simon Gunn, "The Spatial Turn: Changing Histories of Space and Place," in: Simon Gunn and Robert J. Morris (eds.), *Identities in Space: Contested Terrains in the Western City*, pp. 1-14.

אנרי לפבר, "ייצור המרחב," בתוך: רחל קלוש וטלי חתוקה, תרבות אדריכלית: מקום, ייצוג, גוף (רסלינג, 2005), עמ' 177-200.

*Janet Abu-Lughud, "Introducing the Field," in: Janet Abu-Lughud, *Changing Cities: Urban Sociology* (1991), pp. 1-15.

*איטאלו קלווינו, הערים הסמויות מן העין

שבוע 2 : העיר כמרחב של מאבק: רחובות, מרחבים ציבוריים, אנדרטאות

פייר נורה, "בין זיכרון להיסטוריה- על הבעיה של המקום" זמנים 45 (1993), עמ' 4-19.

Maoz Azaryahu, "The Spontaneous Formation of Memorial Space: The Case of Kikar Rabin, Tel Aviv," *Area* Vo. 28 no. 4 (1996), pp. 501-513.

Nezar AlSayyad, "Cairo's Roundabout Revolution," *New York Times*, April 13, 2011.

*Don Mitchell, "Introduction: Public Space and the City," *Urban Geography*, Vol. 17 no. 2 (1996), pp. 127-131.

*טלמור-דותן טל, "חזרתה של היכר העירונית למרחב הציבורי," מוניציפלי, 29 (יוני-יולי 2014), עמ' 24-26

שבוע 3 : עיר ערבית, עיר אסלאמית, עיר מזרח תיכונית

אנדרה ריימון, "עיר אסלאמית, עיר ערבית: מיתוסים אוריינטליסטיים והשקפות חדשות", ג'מעה כ' (תשע"ג), עמ' 123-140.

דניאל מונטרסקו, "סמטאות ללא מוצא: המחקר האוריינטליסטי בעקבות העיר האסלאמית", ג'מעה כ' (תשע"ג), עמ' 113-121.

*Janet Abu Lughod, "The Islamic City: Historic Myth, Islamic Essence, and Contemporary Relevance," *International Journal of Middle East Studies* Vol. 19 no. 2 (May 1987), pp. 155-176.

*Zeynep Elilik, "New Approaches to the 'Non Western' City," *Journal of the Society of Architectural Historians* Vol. 58 no. 3 pp. 374-381.

*Cyrus Mechkat, "The Islamic City and The Western City: A Comparative Analysis," in: Abdulaziz Saqqaf (ed.), *The Middle East City*, pp. 25-42.

Film: *The Islamic City* (Michele Arnoud, 1988, 30 min.)

יחידה II: ערים במזרח התיכון

שבוע 4: עיר קדושה: מכה (הגשת "תרגיל עירוני")

Mohammad Jamil Brownson, "Mecca: The Socio-Economic Dynamics of the Sacred City," *Hajj Studies* Vol. 1 (1978), pp. 117-135.

*Stefano Bianca, "The Holy Cities of Islam- The Impact of Mass Transportation and Rapid Urban Change," in *Urban Form in the Arab World, Past and Present* (2000), pp. 218-248.

Film: *Inside Mecca* (National Geographic production, 58 min.)

שבוע 6 : עיר קולוניאלית: אלג'יר

Kahina Amal Djar, "Symbolism and Memory in Architecture: Algerian anti-Colonial Resistance and the Algiers Casbah," *The Journal of North African Studies* Vol. 14. no. 2 (June 2009), pp. 185-202.

Zeynep Elilik, "Colonial/Post Colonial Intersections: Lieux de m©moire in Algiers," *Third Text* Vol. 49 (winter 1999-2000), pp. 63-72.

*Kahina Amal Djar, "Locating Architecture, post-Colonialism and Culture: Contextualization in Algiers," *The Journal of Architecture* Vol. 14 no. 2 (2009), pp.

161-183.

Film: *Scenes from The Battle of Algiers* (Gillo Pontecorvo, 1966)

שבוע 7 :

26.11: *Mega City*: קהיר

טובי פנסטר, "בין זהות לניהול עירוני: דילמות של זכויות בעיר הגלובלית", אלפיים: כתב-עת בינתחומי לעיון, הגות וספרות, 31 (2007), עמ' 253-272

יורם מיטל, "המאבק על הנכחת הסדר ההגמוני במרכז קהיר", בתוך: חיים יעקובי וטובי פנסטר זיכרון, השכחה ו(ה)בניית המרחב (ון ליר, 2011), עמ' 106-127.

*Andr© Raymond, *Cairo* (2000), pp. 339-374 (Ch. 16)

*Nezar AlSayyad, *Cairo: Histories of a City* (2011), pp. 229-280 (Ch. 11-12)

סרט: בית יעקוביאן (אלעא אל אסואני, 2006)

שבוע 8 : עיר במלחמה: בירות

להוסיף: <https://www.bloomsbury.com/uk/city-the-and-war/9781780767147/>

Joe Nasr and Eric Verdeil, "The Reconstructions of Beirut," in: Salma K. Jayyusi (ed.), *The City in the Islamic World* (2008), pp. 1115-1142.

C. Nagel, "Reconstructing Space, Re-Creating memory: Sectarian Politics and Urban Development in Post-War Beirut," *Political Geography* Vo. 21 (2002), pp. 717-725.

*Samir Kassir, *Beirut* (2010), pp. 439-520.

*Jay Winter and Jean-Louis Robert, *Capital Cities at War: Paris, London, Berlin 1914-1919* (1997 and 2007)

סרט: *Beirut West* (Doeiri Ziad, 1998, 105 min).

שבוע 9: ערים "מעורבות" בישראל

<https://www.10.tv/news/170535>

יצחק שגל, "תפיסות חדשות בחקר ערים מעורבות: המקרה הישראלי", בתוך: אלי רכס (עורך), יחד אך לחוד: ערים מעורבות בישראל (אוניברסיטת ת"א, 2007), עמ' 19-26.

חנא סוויד, "רוב ומיעוט בערים המעורבות בישראל: הפרספקטיבה הערבית", שם, עמ' 27-30.

Dan Rabinowitz and Daniel Monterescu, "Reconfiguring the 'Mixed Town': Urban Transformations of Ethnonational Relations in Palestine and Israel," *International Journal of Middle East Studies*, Vol. 40 (2008), pp. 195-226.

*Oren Yiftachel and Haim Yacobi, "Urban Ethnocracy: Ethnicization and the Production of Space in an Israeli 'Mixed City,'" *Environment and Planning D: Society and Space* Vol. 21 no. 6 (2003), pp. 673-693.

*חיים יעקובי, "חיי השיגרה בלוד: על כוח, זהות ומחאה מרחבית בעיר המעורבת לוד", ג'מאעה, כרך י' (תשס"ג), 69-110.

שבוע 10 : עיר מחולקת, עיר שסועה: ירושלים

נר חסון, אורשלים: ישראלים ופלסטינים בירושלים, 1967-2017 (2017), עמ' 85-148 (להיות פלסטיני בירושלים המאוחדת) אורן יפתחאל, אלף...

מאבקים ארכיאולוגיים: פעילות העמותות
עיר עמים <http://il.org.amim-ir.www>
עיר דוד (אלעד) <http://il.org.cityofdavid.www>

<https://www.grassrootsalquds.net/>
שבוע 11 (24.12): סיור בירושלים

שבוע 12 : עיר קוסמופוליטית? אסטנבול

Florian Riedler, "Rediscovering Istanbul's Cosmopolitan Past," *Isim Review* 22 (Autumn 2008), pp. 8-9.

Nilgun Ergun, "Gentrification in Istanbul," *Cities*, Vol. 21 no. 5 (2004), pp. 391-405.

Amy Mills, "Narratives in City Landscapes: Cultural Identity in Istanbul," *The Geography Review* Vol. 95 no. 3 (July 2005), pp. 441-462.

*Sami Zubaida, "Middle Eastern Experiences of Cosmopolitanism," in: Steven Vertovec and Robin Cohen (eds.), *Conceiving Cosmopolitanism: Theory, Context and Practice* (2002), pp. 32-41.

*Amy Mills, "The Place of Locality for Identity in the Nation: Minority Narratives of Cosmopolitan Istanbul," *International Journal of Middle East Studies*, Vol. 40 (2008), pp. 383-401.

<http://www.hayalleme.com/istanbul/100-yil-once-100-yil-sonra/>

לצפייה בבית (או דרך מחלקת מדיה: לחצות את הדשר: הצליל של אסטנבול):
Crossing the Bridge: The Sound of Istanbul (Fatih Akin, 2005, 90 min.)
<https://www.youtube.com/watch?vmaEcPKBXV0M>

שבוע 14 : סיכום

Haim Yacobi and Relli Shechter, "Rethinking Cities in the Middle East: Political Economy, Planning and the Lived Space," *The Journal of Architecture* Vol. 10 no. 5, pp. 499-515.

Will Hanley, "Grieving Cosmopolitanism in Middle East Studies," *History Compass* Vol. 6 no. 5 (2008), pp. 1346-1367.

- * Jay Winter, "The Practices of Metropolitan life in Wartime," in: Jay Winter and Jean Louis Robert (Eds.), *Capital Cities at War: Paris, London, Berlin 1914-1919* (2007), pp. 1-20.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 10 %
השתתפות 20 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 10 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 60 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: